

Η ηλεκτρονική Υπεύθυνη Δήλωση μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης για τη Δημόσια Διοίκηση: Νομικά ζητήματα

Αναστασία Διονυσία Σταμούλου, Δικηγόρος, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια στο Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα «Δίκαιο και Πληροφορική»

1.Εισαγωγή

Η εμφάνιση του νέου ιού Sars-Cov-2 το Δεκέμβριο του 2019 και η παγκόσμια εξάπλωσή του μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα άλλαξε εκ βάθρων τα δεδομένα σε όλες τις χώρες του πλανήτη αναγκάζοντας τις πολιτικές ηγεσίες να υιοθετήσουν έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπιση των πρωτόγνωρων υγειονομικών συνθηκών.

Προκειμένου να θωρακιστεί το υπέρτερο έννομο αγαθό της ζωής και της υγείας έναντι της νόσου covid-19 που προκαλεί ο νέος ιός, τα κράτη επέβαλαν μέτρα, συχνά περιοριστικά των κατοχυρωμένων ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και ελευθεριών¹, διαμόρφωσαν ένα νέο πλαίσιο παροχής εξ αποστάσεως εργασίας και επένδυσαν στον ψηφιακό ανασχηματισμό των δημοσίων υπηρεσιών. Ειδικότερα, όσον αφορά την ψηφιοποίηση της Δημόσιας Διοίκησης² η οποία θα μας απασχολήσει εν προκειμένω και στα πλαίσια αντιμετώπισης της πρωτόγνωρης υγειονομικής κρίσης, η χώρα μας υποχρεώθηκε να πραγματοποιήσει υπό ασφυκτικές χρονικές πιέσεις ένα «ψηφιακό άλμα» και να εξελιχθεί σε χώρα με σύγχρονο ψηφιακό προφίλ³. Μεσούσης της πανδημίας, η διαλειτουργικότητα⁴ των δημοσίων υπηρεσιών, η εξασφάλιση σύγχρονων

¹ Για τη νομική ανάλυση των μέτρων ίδτε Β. Τζέμος, «Η μέρα νύχτα. Η πανδημία, η ζωή ως το υπέρτατο αγαθό και οι δύο όψεις της αναλογικότητας», σελ.1 επ., Δημόσιο Δίκαιο, 2020, Τεύχος 1-2 (Ιανουάριος-Ιούνιος) και Ι. Κοϊμτζόγλου, «Νομικά ζητήματα από την επιβολή του μέτρου του προσωρινού περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών προς αντιμετώπιση του κινδύνου διασποράς του κορωνο-ιού Covid-19», σελ. 31 επ. ίδιου τεύχους.

² Η έννοια της Ηλεκτρονικής Δημόσιας Διοίκησης (e-government) ορίζεται ως η παροχή δημοσίων υπηρεσιών μέσω ψηφιακών καναλιών επικοινωνίας, αντιδιαστέλλεται δε προς την έννοια της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (e-governance) η οποία ορίστηκε με την από 26 Σεπτεμβρίου 2003 ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως η χρήση των τεχνολογιών των πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο δημόσιο τομέα σε συνδυασμό με τις οργανωτικές αλλαγές και τις νέες δεξιότητες για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και των δημοκρατικών διαδικασιών και την ενδυνάμωση της στήριξης των δημοσίων πολιτικών.

³ Βασικό συμπέρασμα του πρώτου κύκλου του Web Top Level Meeting 2020 που πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά το Μάιο του 2020 με τη συμμετοχή υψηλόβαθμων στελεχών του ιδιωτικού τομέα (Πηγή: https://www.ethnos.gr/oikonomia/105508_web-top-level-meeting-2020-i-pandimia-eykairia-gia-psifiako-alma-tis-elladas)

⁴ Ως «διαλειτουργικότητα» (interoperability) ορίζεται η δυνατότητα δύο ή περισσότερων συστημάτων να συνεργάζονται σε οργανωσιακό, σημασιολογικό και τεχνικό επίπεδο. Έχει εύστοχα λεχθεί ότι εάν η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση είναι το «τι θέλω να πετύχω», η διαλειτουργικότητα είναι το «πώς θα το πετύχω». Μέσα στο 2020 η χρήση ψηφιακών υπηρεσιών καθώς και οι διαλειτουργικότητες, δηλαδή οι «συνομιλίες» μεταξύ μητρώων και

υποδομών και πληροφοριακών συστημάτων και η θέση σε εφαρμογή ψηφιακών υπηρεσιών του δημοσίου κατέστησαν αδήριτη ανάγκη, την οποία ο κρατικός μηχανισμός «πάλεψε» να υπηρετήσει στο μέγιστο των δυνατοτήτων του.

Ένα από τα βήματα εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης εν μέσω πανδημίας στη χώρα μας ήταν η εσπευσμένη θέση σε εφαρμογή της Ενιαίας Πύλης για τη Δημόσια Διοίκηση «gov.gr⁵», μέσω της οποίας πραγματοποιείται, εφεξής απομακρυσμένα, πλήθος συναλλαγών του πολίτη με το Δημόσιο. Μία εκ των υπηρεσιών που παρέχονται μέσω της ως άνω πλατφόρμας, είναι η έκδοση ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης, η οποία θα μας απασχολήσει στην παρούσα μελέτη.

2.Η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης - Ιστότοπος www.gov.gr

Τον Μάρτιο του 2020 και υπό την σκιά των έκτακτων υγειονομικών συνθηκών που προκάλεσε η εξάπλωση της νόσου Covid – 19 και των περιοριστικών μέτρων που ελήφθησαν για τον περιορισμό της, τέθηκε εσπευσμένα σε πιλοτική λειτουργία η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης αναρτημένη στο όνομα χώρου «gov.gr». Στόχο της λειτουργίας της αποτελεί η ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων από τη Διοίκηση υπηρεσιών και η ταχεία και αποτελεσματική εξυπηρέτηση του πολίτη στις συναλλαγές του με το Δημόσιο.

Ο ιστότοπος www.gov.gr αποτελεί την νέα Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης⁶ όπου πολίτες και επιχειρήσεις μπορούν να αναζητήσουν σε 24ωρη βάση τις ψηφιακές υπηρεσίες υπουργείων, φορέων, οργανισμών και ανεξάρτητων αρχών του Δημοσίου που παρέχονται ήδη μέσω διαδικτύου. Όπως έχει διατυπωθεί στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025⁷, στόχο έχει να μετασχηματίσει τα γεγονότα ζωής (life events) σε συγκεκριμένες

υπηρεσιών του Κράτους μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας αθροιστικά ξεπέρασαν τα ενενήντα εκατομμύρια κλήσεις (Πηγή: <https://mindigital.gr/archives/2137>)

⁵ Όπως δήλωσε ο Υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Κυριάκος Πιερρακάκης, μιλώντας στο Ελληνικό Κοινοβούλιο στις 24 Οκτωβρίου 2020, η πανδημία ήταν ο ψηφιακός επιταχυντής του κράτους.

⁶ Η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη είχε ιδρυθεί με το άρθρο 52 του ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α' 167)», το οποίο καταργήθηκε με το άρθρο 108 παρ. 12 του ν. 4727/2020 (ΦΕΚ Α' 184). Σύμφωνα με την παρ. 1 του αρ. 22 του ν. 4727/2020, η παροχή ψηφιακών δημοσίων υπηρεσιών και ιδίως η διακίνηση ηλεκτρονικών εγγράφων, δημόσιων ή ιδιωτικών, μεταξύ αφενός των φορέων του δημοσίου τομέα και αφετέρου των φυσικών ή νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων πραγματοποιείται μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr – ΕΨΠ) [...].

⁷ Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 5 του ν. 4727/2020 αποτελεί μια καταγραφή των απαραίτητων παρεμβάσεων στις τεχνολογικές υποδομές του κράτους, στην εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού για την απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων καθώς και στον τρόπο που η χώρα μας αξιοποιεί την ψηφιακή τεχνολογία σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της δημόσιας διοίκησης. Έχει πενταετή διάρκεια

υπηρεσίες που παρέχουν τα πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου. Μέχρι πρόσφατα η πρόσβαση στις ψηφιακές υπηρεσίες ήταν κατακερματισμένη. Ήταν διαθέσιμες μέσω των διακριτών πληροφοριακών συστημάτων των φορέων ώστε ακόμη και αν παρέχονταν με αρτιότητα, ήταν άγνωστες στο ευρύ κοινό ή δυσχερώς αναζητήσιμες ενώ ήταν εξ ορισμού αδύνατη η διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μεταξύ τους.

Επιπλέον, μέσω της Ψηφιακής Πύλης παρέχεται στους πολίτες πρόσβαση σε σειρά νέων ψηφιακών υπηρεσιών, όπως ενδεικτικά η έκδοση υπεύθυνης δήλωσης και εξουσιοδότησης, η άυλη συνταγογράφηση, η έκδοση ληξιαρχικών πράξεων, ποινικού μητρώου και πιστοποιητικών αστικής και δημοτικής κατάστασης, η δήλωση απώλειας δελτίου αστυνομικής ταυτότητας και η έκδοση πιστοποιητικού εμβολιασμού κατά του κορονοϊού covid – 19. Σταδιακά θα ενσωματώνει κάθε νέα ψηφιακή υπηρεσία με στόχο να αποκτήσει το Δημόσιο ένα φιλικό προς τον πολίτη πρόσωπο και να εμπεδωθεί η εμπιστοσύνη του τελευταίου προς τις δημόσιες υπηρεσίες⁸. Το πιο σημαντικό είναι ότι αποβλέπει στη συγκέντρωση όλων των υπηρεσιών που παρέχονται ηλεκτρονικά από διακριτούς φορείς ώστε να συνιστά ένα κοινό front desk⁹ των δημόσιων ψηφιακά παρεχόμενων υπηρεσιών, οι οποίες θα συνεχίσουν να βρίσκονται υπό την εποπτεία και ευθύνη του εκάστοτε παρόχου.

Παράλληλα με τη λειτουργία της ΕΨΠ στον ιστότοπο www.gov.gr διαθέσιμη είναι από τον Δεκέμβριο του 2020 και η εφαρμογή govApp για κινητά τηλέφωνα ή tablets ώστε η ηλεκτρονική εξυπηρέτηση από τους δημόσιους φορείς να καθίσταται εφικτή ανά πάσα στιγμή, ανεξαρτήτως εάν ο χρήστης βρίσκεται στο σπίτι, στο γραφείο του ή εν κινήσει.

Σήμερα βρισκόμαστε στην πρώτη φάση της λειτουργίας του gov.gr, κατά την οποία συνιστά έναν απλό κατάλογο ηλεκτρονικών υπηρεσιών και παρέχει πρόσβαση σε ορισμένες από αυτές. Στην ολοκληρωμένη του μορφή θα αποτελέσει το κέντρο ψηφιακής εξυπηρέτησης που θα συγκεντρώνει για τον πολίτη και την επιχείρηση κάθε σχετική πληροφορία αναφορικά με τις συναλλαγές τους με το Δημόσιο, το ένα και μοναδικό σημείο επαφής, ώστε να υπάρχει κοινή

αλλά επικαιροποιείται ετησίως ενώ η παρακολούθηση και ο απολογισμός της υλοποίησής της γίνεται επίσης σε ετήσια βάση. Ίδτετε περισσότερα <https://digitalstrategy.gov.gr/>

⁸ Αρχικά, το gov.gr λειτούργησε με 501 ψηφιακές υπηρεσίες [...]. Πλέον, στην Πύλη περιλαμβάνονται 1138 υπηρεσίες, ενώ διαρκώς προστίθενται νέες υπηρεσίες του Δημοσίου που ψηφιοποιούνται. Ίδτετε σχετικά «Ένας χρόνος gov.gr – Οι σχέσεις κράτους – πολίτη σε νέα εποχή» <https://mindigital.gr/archives/2199>

⁹ Όπως δήλωσε ο Υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Κυριάκος Πιερρακάκης, σε συνέντευξή του στις 05.04.2020 στην εφημερίδα REAL NEWS «το κράτος είναι ένα και οφείλει να λειτουργεί σαν ένα. Δεν είναι σωστό ούτε να ψάχνει ο πολίτης από πλατφόρμα σε πλατφόρμα αν παρέχεται ψηφιακά η υπηρεσία που χρειάζεται, ούτε, σε περίπτωση που την εντοπίσει, να καλείται να προσαρμοστεί στον διαφορετικό σχεδιασμό της κάθε πλατφόρμας.» (Πηγή: <https://mindigital.gr/archives/1339>)

πολιτική στο σύνολο των υπηρεσιών και αντίστοιχα εχέγγυα ταχύτητας και ασφάλειας¹⁰. Η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη διαπνέεται από μία πολιτοκεντρική προσέγγιση παροχής υπηρεσιών, διαμορφώνεται και εξελίσσεται βάσει των πραγματικών αναγκών του χρήστη, ήτοι του πολίτη ή της επιχείρησης που συναλλάσσεται με τη Διοίκηση.

3. Η υπεύθυνη δήλωση

α) Το είδος και ο σκοπός του εγγράφου

Η υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/1986 (ΦΕΚ Α' 75) αποτελεί έγγραφο που υπογράφεται ενώπιον δημόσιας αρχής από τον ενδιαφερόμενο (δηλούντα) και εμπεριέχει μία απευθυντέα δήλωση προς ένα φυσικό πρόσωπο, δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα ή αρχή ή νομικό πρόσωπο αναφορικά με κάποιο γεγονός ή στοιχείο, το οποίο δεν προκύπτει κατά το γράμμα του νόμου από το δελτίο αστυνομικής ταυτότητας¹¹ του ενδιαφερομένου.

Η υπεύθυνη δήλωση αποτελεί ένα μέσο απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών, υπηρετώντας το σκοπό της διοικητικής δράσης, ήτοι την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση του διοικουμένου. Με τις σχετικές διατάξεις για την υπεύθυνη δήλωση καθιερώθηκε η «αυτοπιστοποίηση» του πολίτη, η δυνατότητα δηλαδή να βεβαιώνει ο ίδιος την ακρίβεια ορισμένων στοιχείων που αφορούν την προσωπική, οικογενειακή ή περιουσιακή του κατάσταση, να εκδηλώνει τη βούλησή του και να δεσμεύεται από αυτήν. Ειδάλλως, θα έπρεπε να αιτείται και να λαμβάνει από τη Διοίκηση σειρά δικαιολογητικών, πιστοποιητικών και βεβαιώσεων και να τα προσκομίζει σε άλλες – ή ακόμη και στην ίδια - δημόσιες υπηρεσίες, γεγονός που θα αποτελούσε μία χρονοβόρα και βαθιά γραφειοκρατική διαδικασία. Θεσμοθετήθηκε, συνεπώς, στα πλαίσια αναζήτησης μέτρων για τη μείωση της γραφειοκρατίας για την ταχύτερη, αποτελεσματικότερη και χωρίς κόστος εξυπηρέτηση των πολιτών με ταυτόχρονη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος¹².

¹⁰ <https://www.gov.gr/info/about-us>

¹¹ Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986: «Γεγονότα ή στοιχεία που δεν αποδεικνύονται με το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα έγγραφα του άρθρου 6 μπορεί να αποδεικνύονται ενώπιον κάθε αρχής ή υπηρεσίας του δημόσιου τομέα με υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου που συντάσσεται σε ειδικό σφραγιστό χαρτί αξίας 300 δραχμών».

¹² Ίδετε σχετικά την από 18.02.2013 και με αριθμό πρωτοκόλλου ΔΙΣΚΠΟ/Φ.18/οικ.6341 εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης https://www.ypes.gr/wp-content/uploads/2019/09/20130308_egkiklios_yp_dilos_i_signed.pdf

Επί σειρά ετών μολονότι η υπεύθυνη δήλωση ήταν ένα έντυπο ευρύτατης χρήσης, η εξεύρεσή της δεν ήταν πάντοτε εύκολη ώστε συχνά οι πολίτες έπρεπε να την αναζητούν στα περίπτερα ή στα κυλικεία των δημοσίων υπηρεσιών. Κάτι τέτοιο πιθανότατα φαντάζει εξαιρετικά μακρινό σήμερα που ο καθένας μπορεί να αναζητήσει στο διαδίκτυο επεξεργάσιμες μορφές υπεύθυνης δήλωσης, να τις συμπληρώσει και να τις εκτυπώσει από την άνεση του σπιτιού ή του γραφείου του.

Στο παρελθόν η υπεύθυνη δήλωση ενώπιον δημόσιας αρχής ρυθμιζόταν από τις διατάξεις του νόμου 105/1969 και για το λόγο αυτό είναι ευρέως γνωστή ως «υπεύθυνη δήλωση του νόμου 105». Σήμερα, ρυθμίζεται από το άρθρο 8 του ν. 1599/1986, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ενώ ήδη με την από 20.03.2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου είναι δυνατή η έκδοση ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης, μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

β) Το νομοθετικό διάταγμα 105/1969 (ΦΕΚ Α' 28)

Η υπεύθυνη δήλωση ως έγγραφο δηλώσεως επέχον ατομική ποινική ευθύνη του δηλούντος ρυθμίστηκε το πρώτον με το υπ' αρ. 105 νομοθετικό διάταγμα του έτους 1969. Κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του ως άνω νομοθετικού διατάγματος, «γεγονότα έχοντα οποιεσδήποτε έννομες συνέπειες, δύνανται να αποδεικνύονται ενώπιον πάσης αρχής ή υπηρεσίας ή νομικού προσώπου ή δημοσίου δικαίου ή οργανισμού ή επιχειρήσεως δημοσίου χαρακτήρα διά εγγράφου δηλώσεως ή βεβαιώσεως με ατομική ευθύνη του δηλούντος ή βεβαιούντος, χωρίς προσαγωγή άλλων αποδεικτικών μέσων, εκτός αν αυτό απαιτείται από ειδική διάταξη νόμου».

Στην παράγραφο 2 του ως άνω νομοθετικού διατάγματος προβλεπόταν ο τρόπος σύνταξης του εγγράφου – σαφώς ο τρόπος αυτός έχει εγκαταλειφθεί και έχει τροποποιηθεί με μεταγενέστερες νομοθετικές ρυθμίσεις – και τα ελάχιστα απαιτούμενα στοιχεία του. Ειδική πρόβλεψη υπήρχε, τέλος, στην παράγραφο 3 για όσους δεν γνώριζαν γραφή και ανάγνωση ώστε το έγγραφο μπορούσε να συνταχθεί και ενώπιον Συμβολαιογράφου.

γ) Ο νόμος 1599/1986 (ΦΕΚ Α' 75)

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 «Σχέσεις κράτους - πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 75), «γεγονότα ή στοιχεία που δεν αποδεικνύονται με το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα έγγραφα του άρθρου 6

του ίδιου νόμου¹³ μπορεί ν' αποδεικνύονται ενώπιον κάθε αρχής ή υπηρεσίας του δημόσιου τομέα με υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου που συντάσσεται σε ειδικό σφραγιστό χαρτί αξίας 300 δραχμών.»

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ν. 1599/1986 με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορεί να ορίζεται διαφορετικός τύπος και περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης. Επιπλέον, κατά την παράγραφο 3, στοιχεία του δελτίου ταυτότητας που τυχόν έχουν μεταβληθεί δηλώνονται υποχρεωτικά με υπεύθυνη δήλωση της παρ. 2 του άρθρου αυτού, ενώ με την ίδια δήλωση μπορεί να αποδεικνύονται τα νέα στοιχεία, καθώς και το επάγγελμα και η διεύθυνση κατοικίας του δηλούντος. Τέλος, κατά την παράγραφο 4, οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα στις οποίες υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση μπορούν να ελέγξουν την ακρίβειά της με διασταύρωσή των περιεχομένων στοιχείων με το αρχείο άλλων υπηρεσιών.

Η ως άνω δυνατότητα διατυπώθηκε και εξειδικεύθηκε έτι περαιτέρω στο άρθρο 3 παρ. 5 του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 45), σύμφωνα με το οποίο «γεγονότα ή στοιχεία που δεν αποδεικνύονται από το δελτίο ταυτότητας ή από τα αντίστοιχα έγγραφα, αν ειδικές διατάξεις δεν ορίζουν διαφορετικά, γίνονται δεκτά βάσει υπεύθυνης δήλωσης του ενδιαφερομένου, η οποία διατυπώνεται σε προβλεπόμενο από τις σχετικές διατάξεις έντυπο. Ίδια δήλωση υποβάλλεται και όταν τα στοιχεία του δελτίου ταυτότητας για την οικογενειακή κατάσταση, τη διεύθυνση της κατοικίας και το επάγγελμα έχουν μεταβληθεί». Επιπλέον, στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 11 ΚΔΔιαδ, ορίζεται ότι «δεν απαιτείται επικύρωση αντιγράφου ή φωτοαντιγράφου αν τούτο συνοδεύεται από υπεύθυνη δήλωση στην οποία ο ενδιαφερόμενος βεβαιώνει την ακρίβεια των στοιχείων». Σημειώνεται δε ότι όταν η υπεύθυνη δήλωση δεν υπογράφεται ενώπιον της υπηρεσίας προς την οποία απευθύνεται απαιτείται προηγούμενη βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος από δημόσια αρχή κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του ν. 2690/1999 (ΦΕΚ Α' 45).

¹³ Σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 1599/1986, «η ταυτότητα των Ελλήνων πολιτών έναντι πάντων αποδεικνύεται από τα δελτία ταυτότητας που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, από τα δελτία ταυτότητας που εκδόθηκαν κατά τις διατάξεις του ν. 127/1969, εωσότου αντικατασταθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού και από το διαβατήριο για τους Έλληνες της αλλοδαπής. Κατ' εξαίρεση των διατάξεων του εδ. α' της παρ. 1, αντί του δελτίου ταυτότητας ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επιδεικνύει την προσωρινή βεβαίωση των αρμόδιων αρχών της παρ. 2 του άρθρου 1 ότι έχει καταθέσει τα δικαιολογητικά για την έκδοση δελτίου ταυτότητας. Στη βεβαίωση αυτή πρέπει να περιλαμβάνονται όλα τα στοιχεία ταυτότητας, που ορίζονται στο άρθρο 3. Η ταυτότητα των αλλοδαπών αποδεικνύεται από το διαβατήριό τους ή άλλο έγγραφο, βάσει του οποίου επιτρέπεται η είσοδός τους στη χώρα ή από την άδεια παραμονής τους στην Ελλάδα.»

Έως το έτος 2001, η υπεύθυνη δήλωση έπρεπε να συνταχθεί σε ειδικό έγγραφο και να καταβληθεί προς τούτου τέλος χαρτοσήμου. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 της από 21.12.2001 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α' 288) καταργήθηκε η αξία της υπεύθυνης δήλωσης, ως ετέθη άνωθι. Η δήλωση ορίστηκε ότι συντάσσεται έκτοτε σε απλό χαρτί στο οποίο αναγράφονται τα προβλεπόμενα στην υπ' αρ. ΔΙΑΔΠ/Α1/18368/2002 (ΦΕΚ Β' 1276) Υπουργική Απόφαση¹⁴ στοιχεία.

Η υπεύθυνη δήλωση, του άρθρου 8 του ν.1599/1986 μετά τη σχετική ΠΝΠ, συντάσσεται σε απλό φύλλο χαρτιού και χρησιμοποιείται είτε αυτοτελώς¹⁵ είτε ενσωματωμένη, όπου αυτό προσφέρεται, στα έντυπα των αιτήσεων τα οποία, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 του ν.2690/1999, οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να χορηγούν στους ενδιαφερομένους, για όλα τα θέματα της αρμοδιότητάς τους, ή σε έγγραφα τα οποία αφορούν σε διοικητικές πράξεις, συμβόλαια κ.λπ. Η υποχρέωση των δημοσίων αρχών για την χορήγηση εντύπων αιτήσεων στους ενδιαφερομένους, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 του ν. 2690/1999, αναφέρεται και στα έντυπα των υπευθύνων δηλώσεων, όταν χρησιμοποιούνται αυτοτελώς.

Τέλος, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 της από 18.02.2013 και με αριθμό πρωτοκόλλου ΔΙΣΚΠΟ/Φ.18/οικ.6341 εγκυκλίου του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, οι υπηρεσίες στις οποίες κατατίθενται υπεύθυνες δηλώσεις οφείλουν να ελέγχουν την ακρίβεια αυτών με διασταύρωση του περιεχομένου με το αρχείο άλλων υπηρεσιών και να διενεργούν δειγματοληπτικό έλεγχο σε ποσοστό τουλάχιστον πέντε τοις εκατό (5%) επί των δηλώσεων που έχουν υποβληθεί κατά το προηγούμενο τρίμηνο. Επί διαπίστωσης παραβάσεων και ανεξάρτητα από την επιβολή κυρώσεων στις οποίες θα αναφερθούμε κατωτέρω, η Διοίκηση οφείλει να ανακαλέσει τις σχετικές διοικητικές πράξεις.

Συμπερασματικά, είναι πρόδηλο ότι τα γεγονότα ή το στοιχεία στα οποία γίνεται μνεία με την υπεύθυνη δήλωση θεωρούνται αποδειχθέντα και η παραδοχή αυτή αρκεί για να καλύψει το φυσικό ή νομικό πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται. Η υπογραφή δε υπεύθυνης δηλώσεως προτιμάται όταν η απόδειξη με άλλο τρόπο είναι δύσκολη έως αδύνατη ή απλώς προς διευκόλυνση

¹⁴ Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 (ΦΕΚ75) – Απόφαση Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Είχε προηγηθεί καθορισμός του τύπου και περιεχομένου της υπεύθυνης δήλωσης με την Υπουργική Απόφαση 102/1988 (ΦΕΚ Β' 251/1988).

¹⁵ Η υπεύθυνη δήλωση, όταν χρησιμοποιείται αυτοτελώς, πρέπει να έχει τον ακόλουθο τύπο και να περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία: «Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις για ψευδή δήλωση που προβλέπει ο νόμος, δηλώνω ότι:…» ή άλλη με το ίδιο νόημα.

του πολίτη καθώς αντικαθιστά σειρές ολόκληρες δικαιολογητικών για τον εφοδιασμό των οποίων απαιτούνται επαναλαμβανόμενες και χρονοβόρες συναλλαγές με τη Διοίκηση.

δ) Η ευθύνη του δηλούντος – Ποινικές κυρώσεις

Την ευθύνη για την αλήθεια των γεγονότων που αναφέρονται στην υπεύθυνη δήλωση φέρει ο υπογράφων – δηλών και η δημόσια αρχή δύναται να διασταυρώσει το περιεχόμενό της¹⁶. Η ψευδής δήλωση ή η απόκρυψη αληθινών γεγονότων σε υπεύθυνη δήλωση αποτελεί ποινικό αδίκημα. Ποινικό αδίκημα διαπράττει και ο δημόσιος υπάλληλος, ο οποίος εν γνώσει του παραλείπει την άμεση καταμήνυση ψευδούς ή αναληθούς υπεύθυνης δήλωσης.

Πιο συγκεκριμένα, ήδη από το νομοθετικό διάταγμα 105/1969 προβλεπόταν ότι «τιμωρείται με φυλάκιση όποιος εν γνώσει του δηλώνει ή βεβαιώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθή διά έγγραφου δηλώσεως ή βεβαιώσεως προορισμένης να παράσχει πίστη σε κάθε αρχή ή υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Με φυλάκιση τιμωρείται επίσης ο υπάλληλος, ο οποίος εις γνώσιν του παραλείπει την καταμήνυση σχετικής παραβάσεως ψευδούς δηλώσεως εφόσον περιήλθε αρμοδίως σε αυτόν».

Αντίστοιχα στο άρθρο 22 του ν. 1599/1986, όπως τροποποιήθηκε¹⁷ και ισχύει, προβλέπεται ότι «όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ως άνω νόμου¹⁸, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Εάν ο υπαίτιος των πράξεων αυτών σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών, εάν το όφελος ή η βλάβη υπερβαίνουν το ποσό των είκοσι πέντε εκατομμυρίων (25.000.000) δραχμών. Σε περίπτωση ανάκλησης της υπεύθυνης δήλωσής του εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 227 του Ποινικού Κώδικα. Επιπροσθέτως, υπάλληλος που εν γνώσει του παραλείπει την άμεση καταμήνυση ψευδούς ή αναληθούς δήλωσης του άρθρου 8 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών¹⁹».

¹⁶ Στο έγγραφο της υπεύθυνης δηλώσεως τίθεται αυτούσιο το άρθρο 8 παρ. 4 του ν. 1599/1986: «Η ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών.»

¹⁷ Άρθρο 2 παρ. 13 ν. 2479/1997, Άρθρο 20 ν. 2521/1997.

¹⁸ Για το λόγο αυτό, τίθεται πάντοτε πριν από το ελεύθερο κείμενο που συμπληρώνει ο δηλών η φράση: «Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις για ψευδή δήλωση που προβλέπει ο νόμος, δηλώνω ότι:»

¹⁹ Στο ν.3220/2004 ορίζεται ότι αν διαπιστωθεί ανακρίβεια των στοιχείων της υπεύθυνης δήλωσης, εκτός από τις κυρώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, με απόφαση του προϊσταμένου της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας επιβάλλεται και πρόστιμο [...]

4.Η ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση

α) Η θεσμοθέτηση της ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης

Με την από 20.03.2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α' 68), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020 (ΦΕΚ Α' 83), θεσμοθετήθηκε μεταξύ άλλων η έκδοση της ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης. Ειδικότερα και κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 27 παρ. 1 της από 20.03.2020 ΠΝΠ, η υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 μπορεί να συντάσσεται στην Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης, μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «e-Dilosi²⁰».

Η διαδικασία σύνταξης και έκδοσης ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του ν.1599/1986 περιγράφεται στο υπ' αρ. 27 άρθρο της από 20.03.2020 ΠΝΠ σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων του κεφαλαίου ΣΤ' του νέου νόμου 4727/2020 (ΦΕΚ Α' 184) για την Ψηφιακή Διακυβέρνηση. Συγκεκριμένα, η διαδικασία διενεργείται μέσω της ιστοσελίδας gov.gr του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης²¹. Η δήλωση υποβάλλεται κατόπιν αυθεντικοποίησης²² του χρήστη, η οποία ισχύει ως βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος ώστε η υπεύθυνη δήλωση να είναι νομικά ισοδύναμη, τόσο στην ηλεκτρονική όσο και στην έντυπη μορφή της, με έγγραφο που υπογράφεται ενώπιον δημόσιας αρχής και φέρει βεβαίωση γνησίου υπογραφής. Η διαδικασία σύνταξης ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης εξειδικεύθηκε πλήρως με την υπ' αρ. 7335/23.03.2020²³ εγκύκλιο του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

β) Η διαδικασία έκδοσης της ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης

²⁰ <https://dilosi.services.gov.gr/>

²¹ Σύμφωνα με την παρ. 4 της από 20.03.2020 ΠΝΠ, η ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση υλοποιείται μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας (ΚΕ.Δ.) της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (ΓΓΠΣΔΔ) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, σύμφωνα με το ισχύον Πλαίσιο Ασφάλειας Πληροφοριακών Συστημάτων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων της Δημόσιας Διοίκησης ΓΓΠΣΔΔ και τις διατάξεις περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σύμφωνα με την παρ. 3 του αρ. 22 του ν. 4727/2020, η ΓΓΠΣΔΔ του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης είναι αρμόδια για την παραγωγική λειτουργία, καθώς και τον τεχνικό σχεδιασμό της ΕΥΠ. Η Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών (ΓΓΨΔΑΔ) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης είναι αρμόδια για την επιχειρησιακή λειτουργία της ΕΥΠ. Υπεύθυνος φορέας για την ανάπτυξη και λειτουργία των εφαρμογών με ανοιχτό λογισμικό είναι το Εθνικό Δίκτυο Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας ΑΕ (ΕΔΥΤΕ ΑΕ).

²² Κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 6 του ν. 4727/2020 ως «αυθεντικοποίηση» ορίζεται η ηλεκτρονική διαδικασία επαλήθευσης/επιβεβαίωσης ταυτότητας και των τυχόν ειδικών χαρακτηριστικών φυσικού ή νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, που βασίζεται σε χορηγηθέντα διαπιστευτήρια.

²³ <https://www.taxheaven.gr/circulars/32616/7335-ex-2020>

Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 27 παρ. 1 ν. 4727/2020, κάθε φυσικό πρόσωπο που ενεργεί για τον εαυτό του ατομικά ή ως νόμιμος εκπρόσωπος νομικού προσώπου (χρήστης) δύναται να εκδίδει έγγραφα μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης για τη Δημόσια Διοίκηση. Στην έννοια του χρήστη περιλαμβάνονται και τα φυσικά πρόσωπα που ενεργούν ως δικαστικοί συμπαραστάτες. Για την πρόσβαση στις ως άνω υπηρεσίες και την έκδοση ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης από τον ενδιαφερόμενο, απαιτείται η προηγούμενη αυθεντικοποίησή του. Ειδικότερα, η επιβεβαίωση της ταυτότητας ενός χρήστη στην ΕΨΠ γίνεται μετά από επιλογή ενός από τους τρεις διαθέσιμους τρόπους, ήτοι α) με τη χρήση των κωδικών - διαπιστευτηρίων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (taxisnet), β) με τη χρήση κωδικών – διαπιστευτηρίων των συστημάτων ηλεκτρονικής τραπεζικής (web-banking)²⁴ και γ) με τη χρήση εγκεκριμένου πιστοποιητικού ηλεκτρονικής υπογραφής. Εν προκειμένω, μας αφορούν οι δύο πρώτοι τρόποι αυθεντικοποίησης, ήτοι η χρήση κωδικών taxisnet και η χρήση κωδικών web-banking της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, της Τράπεζας Πειραιώς, της Alpha Bank, της Eurobank, της Παγκρήτιας Τράπεζας ή της Τράπεζας Ηπείρου.

Δέον είναι να σημειωθεί ότι έντονη κριτική ασκήθηκε σε μία αρχική αστοχία του συστήματος αυθεντικοποίησης των χρηστών, καθώς στην πρώτη φάση της λειτουργίας του ήταν απαραίτητη σε κάθε περίπτωση μία τουλάχιστον είσοδος στην υπηρεσία με κωδικούς web banking προκειμένου να ταυτοποιηθεί άπαξ ο αριθμός κινητού τηλεφώνου στον οποίο θα αποστέλλονται οι κωδικοί μίας χρήσης. Μία τέτοια επιλογή δεν επέτρεπε σε πολίτες, μεγαλύτερης ιδίως ηλικίας, μολλονότι φορολογικά ενήμεροι και με πρόσβαση στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του taxisnet, να κάνουν χρήση της εφαρμογής εάν δεν ήταν εφοδιασμένοι με κωδικούς ηλεκτρονικής τραπεζικής από πιστωτικό ίδρυμα. Ήδη, όμως, με την υπό στοιχείο 6810 ΕΞ 2021 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 988) τέθηκε σε παραγωγική λειτουργία από 16.04.2021 το Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας (ΕΜΕΠ) μέσω του διαδικτυακού χώρου notify.gov.gr. Πρόκειται για ένα πληροφοριακό σύστημα που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε εξ' ολοκλήρου από την ΓΓΠΣΔΔ του

²⁴ Αναφορικά με τα διαπιστευτήρια ηλεκτρονικής τραπεζικής, πρόκειται, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 1 περ. Β του Ν. 4727/2020 (ΦΕΚ Α' 184), για κωδικούς των πιστωτικών ιδρυμάτων όπως ορίζονται στο στοιχείο 1 της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 (ΕΕ L 176), περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων τους, όπως ορίζονται στο στοιχείο 17 της παρ. 1 του άρθρου 4 του εν λόγω Κανονισμού, όταν τα υποκαταστήματα αυτά βρίσκονται στην Ελλάδα είτε η έδρα τους βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν. 4261/2014 (ΦΕΚ Α' 107) σε τρίτη χώρα, του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, καθώς και των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος και των ιδρυμάτων πληρωμών όπως ορίζονται στο άρθρο 1 του ν. 4537/2018 (ΦΕΚ Α' 84). Η συγκεκριμένη διαδικασία ταυτοποίησης μέσω των κωδικών web banking και κωδικού μιας χρήσης (OTP) αποτελεί ευρωπαϊκή πρακτική και εφαρμόζεται ήδη επιτυχώς σε χώρες όπως η Εσθονία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο (Πηγή <https://mindigital.gr/archives/1393>)

Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και στις υπηρεσίες του οποίου παρέχεται πρόσβαση μέσω της ΕΨΠ gov.gr. Στο Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας τα φυσικά πρόσωπα μπορούν να καταχωρούν τα στοιχεία τους, προκειμένου οι φορείς του Ελληνικού Δημοσίου να έχουν τη δυνατότητα επικοινωνίας μαζί τους²⁵, με μόνη προϋπόθεση να τους έχει αποδοθεί Αριθμός Φορολογικού Μητρώου. Ειδικότερα, οι πολίτες θα μπορούν να λαμβάνουν εφεξής ειδοποιήσεις σε σχέση με υπηρεσίες φορέων του Δημοσίου, χωρίς να είναι απαραίτητο να δίνουν τα στοιχεία τους σε κάθε φορέα ξεχωριστά, ενώ ταυτόχρονα ενισχύεται και η ασφάλεια των συναλλαγών μέσω της μεθόδου ταυτοποίησης των δύο παραγόντων, δηλαδή τόσο με κωδικούς μίας χρήσης όσο και με αποστολή μηνύματος με κωδικό επιβεβαίωσης στο δηλωθέν κινητό τηλέφωνο. Συνεπώς, κατόπιν της καταχώρισης του αριθμού τηλεφώνου του χρήστη στο Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας δύναται πλέον να προβαίνει σε έκδοση ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης με τη χρήση κωδικών taxisnet χωρίς να απαιτείται προηγούμενη είσοδος με κωδικούς ηλεκτρονικής τραπεζικής.

Επιπλέον, στην πρώτη φάση λειτουργίας εντοπίστηκε μία ακόμη αδυναμία αναφορικά με την πιστοποίηση των χρηστών, καθώς δεν ήταν δυνατή η είσοδος φυσικών προσώπων με τηλεφωνικό αριθμό εξωτερικού μολονότι είχαν κωδικούς taxisnet ή κωδικούς ηλεκτρονικής τραπεζικής συμβεβλημένου πιστωτικού ιδρύματος. Ωστόσο, το ζήτημα αυτό επιλύθηκε κατόπιν αναβάθμισης του συστήματος τον Ιούνιο του 2020 οπότε διασφαλίστηκε εν τέλει η πρόσβαση και των ανωτέρω προσώπων.

Ήδη από την είσοδό του στην ιστοσελίδα ο χρήστης επιλέγει αρχικά την έκδοση υπεύθυνης δήλωσης ή εξουσιοδότησης και εν συνεχεία το πρότυπο που θα ακολουθήσει, ήτοι υπεύθυνη δήλωση με ελεύθερο κείμενο, το οποίο θα συμπληρώσει ο ίδιος, ή μία προδιατυπωμένη φόρμα υπεύθυνης δήλωσης που παρέχεται από ορισμένες υπηρεσίες, πχ. για άδεια ειδικού σκοπού εν μέσω πανδημίας. Στη δεύτερη περίπτωση το κείμενο είναι προδιατυπωμένο από την υπηρεσία στην οποία απευθύνεται και ο χρήστης συμπληρώνει ορισμένα στοιχεία που του ζητούνται κατά περίπτωση.

Εν συνεχεία, καταχωρεί τα στοιχεία αυθεντικοποίησής του κατά τα ως άνω αναφερόμενα, και πιστοποιεί το κινητό του τηλέφωνο. Λαμβάνει δηλαδή έναν κωδικό μίας χρήσης (OTP = One

²⁵ Ίδετε σχετικά άρ. 17 ν. 4704/2020 (ΦΕΚ Α' 133) σύμφωνα με το οποίο το ΕΜΕΠ λειτουργεί στην ΓΠΠΣΔΔ του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και αποτελεί την κεντρική βάση μοναδικής καταχώρισης των στοιχείων επικοινωνίας όλων των πολιτών και ιδίως της ταχυδρομικής διεύθυνσης διαμονής, διεύθυνσης επικοινωνίας, αριθμού κινητού τηλεφώνου και διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αποκλειστικά μέσω της οποίας ενημερώνονται τα αντίστοιχα δεδομένα των πληροφοριακών συστημάτων των φορέων του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα [...]

Time Password) στον αριθμό τηλεφώνου που έχει δηλώσει είτε στην τράπεζά του είτε στο ΕΜΕΠ με σκοπό να επιβεβαιωθεί ότι το κινητό στο οποίο θα σταλεί ο κωδικός για την ολοκλήρωση της έκδοσης του εγγράφου ανήκει πράγματι στον ίδιο. Κατόπιν αυτού, αναγράφονται στη σελίδα ανακατεύθυνσης τα προσωπικά του στοιχεία που διαβιβάζονται στο gov.gr από την τράπεζά του ή το ΕΜΕΠ και ο χρήστης καλείται να δηλώσει ότι συγκατατίθεται στη διαβίβασή τους. Σε περίπτωση που υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ των αναγραφόμενων και των πραγματικών στοιχείων, οφείλει να προβεί σε αλλαγή τους μέσω του φορέα πιστοποίησης taxisnet ή της τράπεζάς του.

Στο επόμενο βήμα ο χρήστης συμπληρώνει όλα τα στοιχεία της φόρμας που απαιτούνται κατά τα οριζόμενα στην υπό στοιχεία ΔΙΑΔΠ/Α1/18368/2002 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 1276) και δύναται να συμπληρώσει και τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ώστε να του αποσταλεί εκεί η υπεύθυνη δήλωση. Όσα στοιχεία υποβάλλονται στο βήμα αυτό συμπεριλαμβάνονται και στο τελικό έγγραφο. Στην επόμενη σελίδα, ανάλογα με το πρότυπο που έχει επιλέξει ο χρήστης, είτε θα πρέπει να συντάξει ο ίδιος το ελεύθερο κείμενο είτε θα εμφανιστεί το προδιατυπωμένο κείμενο και τα διαθέσιμα προς συμπλήρωση πεδία, τα οποία τίθενται με έντονη γραφή. Για τη διευκόλυνση του χρήστη τίθεται και σχετικό υπόδειγμα. Τέλος, πρέπει να εισάγει το όνομα της Υπηρεσίας ή Φορέα προς τον οποίο απευθύνεται η δήλωση, όπως θέλει να εμφανίζεται στο τελικό έγγραφο.

Πριν την τελική υποβολή της δηλώσεως ο χρήστης βλέπει στην οθόνη του μία προεπισκόπηση του εγγράφου, όπως ακριβώς αυτό θα εκδοθεί, ώστε να ελέγξει τα στοιχεία του και να τροποποιήσει τη δήλωσή του επανερχόμενος στα προηγούμενα στάδια, εφόσον διαπιστωθούν ανακρίβειες και αναντιστοιχίες.

Κατόπιν αυτού έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία σύνταξης του εγγράφου και αποστέλλεται νέος κωδικός μίας χρήσης (OTP) στο κινητό του χρήστη, για να τον εισάγει και να εκδοθεί το έγγραφο. Σε περίπτωση που δεν λάβει τον κωδικό, υπάρχει σχετική επιλογή για να επαναληφθεί η διαδικασία αποστολής.

Μετά την καταχώριση του κωδικού, το έγγραφο έχει πλέον εκδοθεί και ο χρήστης μπορεί να δει τόσο το πλήρες κείμενο του εγγράφου στην τελική του μορφή όσο και τον μοναδικό αναγνωριστικό κωδικό επαλήθευσης της υπεύθυνης δήλωσης σε αλφαριθμητική μορφή και σε μορφή QR code. Στη συνέχεια, μπορεί είτε να αποθηκεύσει το έγγραφο στη συσκευή του σε μορφή pdf, είτε να επιλέξει να αποσταλεί με email στη διεύθυνση ηλεκτρονικής αλληλογραφίας που είχε

δηλώσει σε προηγούμενο βήμα είτε να του αποσταλεί με γραπτό μήνυμα (SMS) στο κινητό του τηλέφωνο ως υπερσύνδεσμος. Με τον υπερσύνδεσμο μπορεί ο οποιοσδήποτε και όχι μόνο ο δηλών να δει την εκδοθείσα υπεύθυνη δήλωση. Προκειμένου να λάβει γνώση της υπεύθυνης δήλωσης ο φορέας προς τον οποίο απευθύνεται, ο χρήστης θα πρέπει να του αποστείλει τον υπερσύνδεσμο μαζί με το μοναδικό αναγνωριστικό αριθμό επαλήθευσής με ηλεκτρονικό ή γραπτό μήνυμα ή να τον ενημερώσει τηλεφωνικά για τον αναγνωριστικό της αριθμό ή να την προσκομίσει εκτυπωμένη ενώπιόν του.

γ) Οι θεσμικές προβλέψεις για την εγκυρότητα της ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης

Όπως ήδη έχει αναφερθεί, η ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση θεσμοθετήθηκε στο άρθρο 27 της από 20.03.2020²⁶ πράξης νομοθετικού περιεχομένου. Προκειμένου να μην αμφισβητείται η εγκυρότητα του εγγράφου και να αναπτύσσει erga omnes ισχύ στις συναλλαγές, η ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση φέρει τα χαρακτηριστικά εγκυρότητας που προβλέπονται στο άρθρο 27 παρ. 3 του ν. 4727/2020, ήτοι τον μοναδικό αναγνωριστικό αριθμό επαλήθευσης και προηγμένη ή εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 4 του ίδιου νόμου, η επαλήθευση του περιεχομένου του εγγράφου από τον λήπτη γίνεται μέσω της υπηρεσίας επαλήθευσης που παρέχεται από την ΕΨΠ με τη χρήση του μοναδικού αναγνωριστικού αριθμού επαλήθευσης, όπως προβλέπεται και στις γενικές διατάξεις του ίδιου νόμου και συγκεκριμένα στο άρθρο 14 παρ. 4 εδ.α.

Εφόσον η ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση εξοπλίζεται με τα ως άνω εχέγγυα, γίνεται υποχρεωτικώς αποδεκτή κατά το ανωτέρω άρθρο από όλους τους φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες είτε ως ηλεκτρονικό έγγραφο διακινούμενο με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), χωρίς να απαιτείται ηλεκτρονική υπογραφή ή άλλη ηλεκτρονική σφραγίδα και με ισχύ πρωτότυπου εγγράφου, είτε ως έντυπο έγγραφο, εφόσον εκτυπωθεί από τη διαδικτυακή εφαρμογή της ΕΨΠ, χωρίς περαιτέρω διατυπώσεις ή διαδικασία επικύρωσης και με ισχύ αντιγράφου.

²⁶ Η από 20.03.2020 ΠΝΠ τροποποιήθηκε με την από 13.04.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ Α' 84), η οποία κυρώθηκε με τον ν. 4690/2020. Ωστόσο, το άρθρο 38 της από 13.04.2020 ΠΝΠ στο οποίο περιλαμβάνονταν τροποποιήσεις στις ρυθμίσεις για την Ενιαία Ψηφιακή Πύλη καταργήθηκε με το άρθρο 108 του ν. 4727/2020. Είναι πρόδηλο ότι η εσπευσμένη θέση σε λειτουργία της ΕΨΠ λόγω των έκτακτων υγειονομικών συνθηκών υπαγόρευσε διαρκή νομοθετική επαγρύπνηση και αναθεώρηση προκειμένου οι ψηφιακά παρεχόμενες δημόσιες υπηρεσίες να είναι αποτελεσματικές.

Η ημερομηνία που αναγράφεται στην ηλεκτρονική σφραγίδα του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης αντιστοιχεί στην ημερομηνία έκδοσης της ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης και για το λόγο αυτό η υπεύθυνη δήλωση, τόσο στην ηλεκτρονική όσο και στην έντυπη μορφή της, συνιστά έγγραφο βέβαιης χρονολογίας, όπως προκύπτει από το άρθρο 27 παρ. 2 εδ.β της από 20.03.2020 ΠΝΠ.

Επιπροσθέτως, πρέπει να αναφερθεί ότι ο χρήστης και δηλών έχει και τη δυνατότητα μεταγενέστερης πρόσβασης στην ήδη εκδοθείσα υπεύθυνη δήλωση. Πιο συγκεκριμένα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 26 παρ. 1 και 2 του ν. 4727/2020, στην ΕΨΠ τηρούνται θυρίδες χρηστών και θυρίδες φορέων²⁷ για την πρόσβαση στις οποίες απαιτείται προηγούμενη αυθεντικοποίηση. Οι θυρίδες στις οποίες οι πολίτες έχουν πρόσβαση μέσω του ιστοτόπου my.gov.gr λειτουργούν ως «γραμματοκιβώτια», ως «ψηφιακοί χαρτοφύλακες»²⁸ όπου τηρούνται αφενός μεν τα έγγραφα που εκδίδουν τα ίδια τα φυσικά πρόσωπα μέσω της ΕΨΠ, αφετέρου δε τα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται από τους φορείς του δημόσιου τομέα κατόπιν σχετικής αίτησης των φυσικών προσώπων. Στην δεύτερη περίπτωση ο πολίτης ενημερώνεται με SMS όταν ένα έγγραφο που έχει αιτηθεί αναρτάται στη θυρίδα του. Μέσω αυτής δύναται μάλιστα να μοιράζεται ψηφιακά έγγραφα που βρίσκονται στη θυρίδα του με άλλους πολίτες, ενώ σύντομα θα δύναται να κοινοποιήσει αρχεία σε υπηρεσίες, ακόμα και μέσω του κινητού του τηλεφώνου. Εν προκειμένω, στη θυρίδα του χρήστη τηρείται προσωρινό αρχείο των ηλεκτρονικών υπεύθυνων δηλώσεων που συντάχθηκαν για διάστημα τριάντα (30) ημερών, αρχής γενομένης από την ημερομηνία και την ώρα που αποτυπώνεται πάνω στην ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση, ενώ κατόπιν αιτήματος του χρήστη τα έγγραφα δύναται να παραμένουν αποθηκευμένα για διάστημα έως πέντε (5) ετών.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 27 παρ. 4 του ν.4727/2020, ο αποδέκτης του εγγράφου της υπεύθυνης δηλώσεως δύναται να επαληθεύσει το περιεχόμενό του μέσω της υπηρεσίας επαλήθευσης που παρέχεται από την ΕΨΠ με τη χρήση του μοναδικού αναγνωριστικού αριθμού επαλήθευσης, τον οποίο φέρουν όλα τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα κατά τις γενικές διατάξεις του ίδιου νόμου (άρθρο 14 παρ. 4 εδ.α) .

Όπως ορίζεται στο άρθρο 27 παρ. 5 της από 20.03.2020 ΠΝΠ, σε περίπτωση αμφισβήτησης του περιεχομένου της υπεύθυνης δήλωσης ή άρνησης αποδοχής της υποβολής της,

²⁷ Η ενεργοποίηση των θυρίδων για τους κρατικούς φορείς, ξεκίνησε την 16η.03.2021 από την Ελληνική Αστυνομία με τις από 08.03.2021 και υπ' αρ. 246 και 247 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 968).

²⁸ Ίδετε σχετικά την από 15.04.2021 ανακοίνωση του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης <https://mindigital.gr/archives/2261> αναφορικά με την ενεργοποίηση των θυρίδων των πολιτών.

η ΓΓΠΣΔΔ., υπό την ιδιότητα του παρόχου της υπηρεσίας, έχει την αρμοδιότητα να επιβεβαιώνει το περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης, καθώς και τα αναγκαία στοιχεία αναφορικά με τον τρόπο που έλαβε χώρα η αυθεντικοποίηση της δήλωσης, και να κοινοποιεί αυτά είτε στον δηλούντα, είτε στον αποδέκτη της, είτε σε οποιονδήποτε αποδεικνύει ειδικό έννομο συμφέρον, υπό τις προϋποθέσεις των παρ. 2, 3 και 5 του άρθρου 5 του ν. 2690/1999. Για τον σκοπό αυτό, η ΓΓΠΣΔΔ τηρεί τα αναγκαία μεταδεδομένα για χρονικό διάστημα επτά (7) τουλάχιστον ετών.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 27 παρ. 6 της από 20.03.2020 ΠΝΠ, ειδικότερα θέματα σχετικά με την τήρηση και τη λειτουργία της ηλεκτρονικής εφαρμογής για την έκδοση υπεύθυνων δηλώσεων ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

δ) Η επιμορφωτική πύλη του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει και στην Επιμορφωτική Πύλη Ψηφιακών Υπηρεσιών (howto.gov.gr) του ιστοτόπου gov.gr που στόχο έχει να παρέχει στους πολίτες όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να εξοικειωθούν με τη χρήση των ήδη παρεχόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Περιέχει βήμα-βήμα οδηγίες και βίντεο για να υποστηρίξει την εμπειρία χρήστη. Περιλαμβάνει μάλιστα στατιστικά στοιχεία επισκεψιμότητας αναφορικά με το πλήθος των χρηστών που την επισκέφθηκαν όλους τους μήνες λειτουργίας της, ήτοι από τον Μάιο του 2020. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά ο αριθμός των επισκεπτών κατά τον τελευταίο μήνα αναφοράς, Μάρτιο 2021, έχει εκτοξευθεί, γεγονός που καταδεικνύει την προτίμηση των χρηστών στις ψηφιακές έναντι των παραδοσιακά παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και την εμπέδωση της εμπιστοσύνης τους προς την Δημόσια Διοίκηση²⁹.

5. Γενικές αρχές ψηφιακής διακυβέρνησης

Για τις εφαρμογές που λειτουργούν μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης, επομένως και για την ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση που εξετάζουμε στην παρούσα, ισχύουν και εφαρμόζονται οι γενικές αρχές ψηφιακής διακυβέρνησης του άρθρου 3 του ν. 4727/2020. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή πολιτικών ψηφιακής διακυβέρνησης

²⁹ Την ίδια στιγμή λειτουργεί και η πλατφόρμα Digital Solidarity, όπου συγκεντρώνονται όλες οι έξυπνες υπηρεσίες και λύσεις που παρέχονται διαδικτυακά και εντάσσονται στην πρωτοβουλία ψηφιακής αλληλεγγύης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Ειδικότερα με τη χρήση του hashtag #DigitalSolidarityGR επιχειρήσεις και φορείς καλούνται να προσφέρουν δωρεάν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες στους κατοίκους της Ελλάδας για όσο χρονικό διάστημα διαρκούν τα περιοριστικά μέτρα. Ίδτετε περισσότερα <https://digitalsolidarity.gov.gr/pos-leitoyrgei/>

διέπεται από τις αρχές της νομιμότητας, της διαφάνειας, της ισότητας και ιδίως της προσβασιμότητας, της χρηστής διοίκησης και της ακεραιότητας, της ασφάλειας και της εμπιστευτικότητας (παρ. 1) και η ψηφιακή διακυβέρνηση οφείλει να προστατεύει τα ατομικά δικαιώματα, όπως αυτά προκύπτουν από το Σύνταγμα και την εθνική, ενωσιακή και διεθνή νομοθεσία (παρ. 2).

Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 19 του ν. 4622/2019³⁰ η αρχή της νομιμότητας έχει την έννοια ότι η δράση της Δημόσιας Διοίκησης οφείλει να ερείδεται στο Σύνταγμα, τον νόμο, το διεθνές και το ενωσιακό δίκαιο. Ειδικότερα δε, η συναλλακτική διοίκηση δεν είναι ελεύθερη από τους κανόνες του δικαίου αλλά υπόκειται σε αυτό και οφείλει να σέβεται τις επιταγές και τις απαγορεύσεις του³¹ στα πλαίσια άσκησης δημόσιας διοίκησης και παροχής δημόσιων υπηρεσιών. Διά αυτού και στην περίπτωση που θεσπίζεται μία ηλεκτρονική διαδικασία αυτή πρέπει να ερείδεται στο νόμο ή στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

Αναφορικά με την τήρηση της αρχής της νομιμότητας κατά τη διαδικασία έκδοσης ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον πρέπει να δοθεί στην τήρηση των διατάξεων για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Στην σελίδα της ΕΨΠ τίθεται προς γνώση των χρηστών η πολιτική προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προκειμένου να ενημερωθεί κάθε επισκέπτης για τους σύννομους τρόπους συλλογής, χρήσης και κοινοποίησης των προσωπικών τους δεδομένων. Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων 3 παρ. 2, 6 και 7 και 24 παρ. 2 και 3 του ν. 4727/2020, τα οποία έχουν διαμορφωθεί στο πλαίσιο του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Κανονισμός ΕΕ 2016/679 - ΓΚΠΔ) και του εθνικού εφαρμοστικού νόμου 4624/2019 (ΦΕΚ Α' 137)³², το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης ενεργεί ως υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων που καταχωρούνται και παραμένουν για ορισμένο διάστημα στην ΕΨΠ ενώ στην περίπτωση που ένας φορέας επιθυμεί τη δημιουργία δικής του θυρίδας ορίζεται και ο ίδιος Υπεύθυνος Επεξεργασίας για τα δεδομένα που τηρούνται εκεί³³. Σύμφωνα με την αρχή της λογοδοσίας που εισήχθη με τον ΓΚΠΔ,³⁴ οι υπεύθυνοι επεξεργασίας και οι εκτελούντες την

³⁰ Ίδετε σχετικά ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (ΦΕΚ Α' 133)

³¹ Ίδετε σχετικά Π. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα ΑΕ, 2012, σ. 141-142

³² Ελένη Μ. Παλιούρα, «Ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση στην περίοδο του κορωνοϊού COVID-19», σελ. 83 επ, ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ 2020, Τεύχος 1-2 (Ιανουάριος-Ιούνιος) σ.83

³³ Άρθρο 26 παρ. 3 εδ. τελευταίο του ν.4727/2020

³⁴ Άρθρο 5 παρ. 2 και άρθρα 24 και 32 ΓΚΠΔ

επεξεργασία φέρουν το βάρος και πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν στις δικαστικές και εποπτικές αρχές ότι συμμορφώνονται με τις επιταγές του Κανονισμού και του εφαρμοστικού νόμου, οι οποίες μετουσιώνονται σε εσωτερικούς μηχανισμούς προστασίας των δεδομένων υπηρετώντας και την αρχή της χρηστής διακυβέρνησης. Στην ίδια κατεύθυνση, οι διαδικασίες ψηφιοποίησης του Δημοσίου υπηρετούν τις αρχές της ασφάλειας, της ακεραιότητας και της εμπιστευτικότητας καθώς αποβλέπουν στην ανάπτυξη στιβαρών πληροφοριακών συστημάτων, δυσχερώς προσβάσιμων από μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα. Ακολουθώντας τις οδηγίες και συστάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ), της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) και της Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, υπεύθυνο για την υλοποίηση των ηλεκτρονικών διαδικασιών του Δημοσίου, οφείλει να προασπίζει τα προσωπικά δεδομένα που καταχωρούνται και διακινούνται μέσω των πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου και να διασφαλίζει την απρόσκοπτη παροχή δημοσίων υπηρεσιών.

Επιπροσθέτως, επειδή απαιτείται στα πλαίσια της αρχής της νομιμότητας κάθε νέα διοικητική διαδικασία, εν προκειμένω ψηφιακή, να βασίζεται στο νόμο, στο άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 4727/2020 προβλέπεται η ευθεία εφαρμογή του άρθρου 5 ΚΔΔιαδ για την πρόσβαση στα ηλεκτρονικά έγγραφα, στα οποία υπάγεται και η ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση που εξετάζεται εν προκειμένω. Μόνον κατόπιν της ρητής σχετικής κατοχύρωσης ο πολίτης δύναται να ασκήσει το δικαίωμα του να λάβει γνώση των εγγράφων και πληροφοριών των φορέων και η διοίκηση υποχρεούται να συμμορφωθεί και να ικανοποιήσει το αίτημα του πολίτη.

Η υλοποίηση και εφαρμογή πολιτικών ψηφιακής διακυβέρνησης πρέπει να διέπεται και από την αρχή της χρηστής διοίκησης. Τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα³⁵ εκτός από τα στοιχεία που πρέπει να φέρουν υποχρεωτικά κατά τα άρθρα 13 και 14 του ν. 4727/2020, ήτοι ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα ή υπογραφή και μοναδικό αναγνωριστικό κωδικό επαλήθευσης, πρέπει να περιέχουν σαφώς και τα essentialia των άρθρων 16 και 17 ΚΔΔιαδ, τα οποία τίθενται προς όφελος του διοικουμένου και θέτουν τις προϋποθέσεις για την άσκηση των νομίμων δικαιωμάτων του. Τυχόν αντίθετη πρόβλεψη θα στερείτο δικαιοπολιτικής ορθότητας. Έκφραση της αρχής της χρηστής διοίκησης αποτελεί και η αρχή «μόνον άπαξ»³⁶ κατά την οποία πολίτες και επιχειρήσεις

³⁵ Άρθρο 2 αρ. 30 του ν. 4727/2020

³⁶ Ίδετε σχετικά «Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης της ΕΕ – Σχέδιο Δράσης 2016 – 2020» <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A4301896>

καταχωρούν τις ίδιες πληροφορίες μόνο μία φορά στις δημόσιες υπηρεσίες, τα πληροφοριακά συστήματα των οποίων διαλειτουργούν και ανταλλάσσουν δεδομένα με ταχύτητα και χωρίς καμία διάδραση με τον πολίτη. Επιπλέον, η ΕΨΠ εμπλουτίζεται διαρκώς με νέες υπηρεσίες με στόχο να αποτελέσει ένα κοινό σημείο αλληλεπίδρασης του πολίτη με το Δημόσιο ώστε η πληρότητα των ψηφιακών υπηρεσιών να περιορίσει στο ελάχιστο την διά ζώσης αλληλεπίδραση με τις υπηρεσίες.

Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3 παρ. 4 του ίδιου νόμου, οι φορείς του δημοσίου σχεδιάζουν και παρέχουν τις υπηρεσίες τους με τρόπο ώστε να είναι απλουστευμένες και φιλικές προς το μέσο χρήστη και προσβάσιμες στη βάση των αρχών της ισότητας και της προσβασιμότητας. Με τον τρόπο αυτό, εξασφαλίζεται η δυνατότητα χρήσης τους από όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτως ηλικίας και μορφωτικού επιπέδου δίνοντας έμφαση στα άτομα με αναπηρίες για τα οποία η παραδοσιακή συνδιαλλαγή με τη Δημόσια Διοίκηση είναι στην πλειονότητα των περιπτώσεων δυσχερής και χρονοβόρα. Εν προκειμένω, η διαθεσιμότητα των ψηφιακών υπηρεσιών του gov.gr και σε εφαρμογή για κινητές συσκευές εξασφαλίζει τη μέγιστη δυνατή προσβασιμότητα από όλους κάθε στιγμή ενώ η λειτουργία της πλατφόρμας howto.gov.gr που είναι εμπλουτισμένη με βίντεο και βήμα-βήμα παρουσιάσεις κάθε υπηρεσίας προωθεί την εξοικείωση των πολιτών και την ευρύτερη δυνατή αξιοποίηση των νέων εφαρμογών του Δημοσίου.

Τέλος, η ΕΨΠ είναι ομολογουμένως μία εύχρηστη ψηφιακή πλατφόρμα με πλήθος επιλογών, οδηγίες και κατηγοριοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Είναι φιλική προς το μέσο χρήστη και με τον προηγμένο σχεδιασμό της επιτυγχάνει την μετάδοση των ζητούμενων πληροφοριών και την ταχύτατη διεκπεραίωση του αιτήματός του. Εξ αυτού του λόγου και σε συνδυασμό με το δικαίωμα πρόσβασης του πολίτη στα ηλεκτρονικά έγγραφα και την υποχρέωση λογοδοσίας αναφορικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τα ανωτέρω υπηρετείται και η αρχή της διαφάνειας, η οποία αποτελεί εν γένει θεμέλιο της διοικητικής δράσης.

6. Επίλογος

Ήδη από την θέση σε λειτουργία της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης και μέχρι τον Μάρτιο του 2021, εξεδόθησαν περισσότερες από 2.250.000 ηλεκτρονικές υπεύθυνες δηλώσεις³⁷. Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους και είναι καταφανές ότι οι πολίτες κάνουν χρήση των νέων σύγχρονων

³⁷ Όλα τα στατιστικά στοιχεία αναφορικά με τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες της ΕΨΠ είναι διαθέσιμα στον παρακάτω σύνδεσμο: <https://www.secdigital.gov.gr/stats/>

δυνατοτήτων εξοικονομώντας χρόνο και κόπο και μένοντας πιστοί στο στοίχημα του περιορισμού των αυτοπρόσωπων συναλλαγών και κοινωνικών επαφών εν μέσω πανδημίας.

Όμως η έκδοση της ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης αποτελεί μόνον «δέντρο σε ένα δάσος», σε ένα οικοσύστημα που εμπλουτίζεται διαρκώς. Η ΕΨΠ gov.gr είναι το νέο σημείο διεπαφής του πολίτη με την Δημόσια Διοίκηση, ο μοναδικός ιστότοπος μέσω του οποίου θα έχει πρόσβαση στο σύνολο της πληροφορίας και των διαθέσιμων ψηφιακών υπηρεσιών του Δημοσίου. Η θέση της ΕΨΠ σε λειτουργία αποτέλεσε την απάντηση στο έλλειμμα ψηφιακής εξέλιξης και ωριμότητας της Ελλάδας τα προηγούμενα χρόνια και έθεσε τα θεμέλια για σύγκλιση με το μέσο όρο των Ευρωπαϊκών χωρών στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Ο νόμος 4727/2020 αποτέλεσε το νόμο – «ομπρέλα» για τη διαμόρφωση της νέας ψηφιακής πραγματικότητας, το «ένδυμα» της νομιμότητας για την υλοποίηση των νέων δυνατοτήτων και τη χάραξη των μελλοντικών στρατηγικών. Είναι αυτονόητο ότι εκτός από την ασφάλεια των διαδικασιών απαιτείται και ασφάλεια δικαίου και μόνον με καίριες νομοθετικές καταστρώσεις υπηρετούνται οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου και οι συνταγματικές επιταγές. Ταυτόχρονα, η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού η οποία επικαιροποιείται και αξιολογείται ετησίως αποτελεί ένα δυναμικό εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού που δύναται να συνδράμει στην βέλτιστη κατανομή των πόρων, τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης και τη προώθηση καινοτόμων πηγών οικονομικής ανάπτυξης.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός στη χώρα μας είναι πλέον γεγονός και η σχέση του πολίτη με το Δημόσιο έχει την ευκαιρία της να αποκατασταθεί. Στόχος είναι να μειωθεί στο ελάχιστο ο ψηφιακός αναλφαβητισμός μέσω στοχευμένων δράσεων³⁸, να αλλάξουν τα ψηφιακά μοντέλα των επιχειρήσεων και να προωθηθεί η συνεργασία κράτους και αγοράς σε ρυθμιστικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο. Επιπλέον, η συνεργασία και ανταλλαγή τεχνογνωσίας με φορείς εγνωσμένου κύρους και με χώρες με ανεπτυγμένο ψηφιακό προφίλ συνιστά όρο εκ των ουκ άνευ για την εδραίωση των νέων δυνατοτήτων και την ενσωμάτωση αναδυόμενων, πολλά υποσχόμενων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, τα ανοιχτά δεδομένα και το 3D printing.

³⁸ Ίδετε σχετικά <https://nationaldigitalacademy.gov.gr/> Η Ψηφιακή Ακαδημία Πολιτών αποτελεί πρωτοβουλία του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης με στόχο να συγκεντρώσει, σε ένα σημείο εισόδου, εκπαιδευτικό περιεχόμενο που βελτιώνει τις ψηφιακές δεξιότητες των πολιτών. Υλοποιημένη από οργανισμούς με αναγνωρισμένο εκπαιδευτικό και ακαδημαϊκό κύρος και εμπλουτισμένη με εργαλεία αυτοαξιολόγησης και εφαρμογές που απευθύνονται σε άπειρους και περισσότερο εξοικειωμένους χρήστες στοχεύει στην απόκτηση ενός minimum ψηφιακής παιδείας ώστε κάθε πολίτης να είναι σε θέση να κάνει χρήση των νέων ψηφιακών δυνατοτήτων.

Κατά τον Αριστοτέλη, το κύριο γνώρισμα του πολίτη είναι η συμμετοχή στην απονομή δικαιοσύνης και στην άσκηση δημόσιας εξουσίας. Η σχέση του πολίτη με την πολιτεία αποτελεί ένα διαλεκτικό δίπολο αμφίδρομης επιρροής. Με όχημα την ηλεκτρονική διακυβέρνηση ενισχύεται η λειτουργία του κράτους δικαίου και μέσω της ηλεκτρονικής συμμετοχής ενδυναμώνεται η ίδια η δημοκρατία. Φιλοδοξώ ότι οι πολίτες θα εξακολουθήσουν να δείχνουν εμπιστοσύνη στην ψηφιακές υπηρεσίες της διοίκησης και οι εκάστοτε αρμόδιοι για την βελτίωση και τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό της θα μείνουν πιστοί στο πολιτικό και τεχνικό τους χρέος.